

Skogsgraven

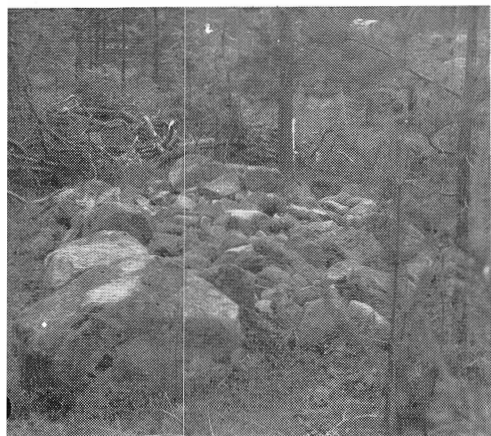
Håll Albert hade länge gjort antydningar om en gammal grav bort på skogen, som hans morfar hade talat om men som vid beskrivningen var så olika de ättehögar och gravrösen vi sett på Soll, så vi tog väl honom inte riktigt på allvar. Men så läste vi om "skogsrösen" från stenålders-tid både i Venjan och Siljansnäs och Leksand och tänkte, att vi skulle väl inte behöva vara sämre. Så vi rustade oss ut, en blandad skara, en aftonstund förra våren för att ta Alberts "grav" i betraktande. Där var Bo Wallin, präst och fågelexpert, Erik P. som under sin tystlåtna skepnad döljer mer vetskap om blästor och myrmalmslagg än någon annan sollbo, samt några andra, unga och gamla. Alltså lastade vi oss i ett par bilar och for bort mot Fjärden under Alberts ledning.

Väl komna över Lövbergsbron stannade vi till på ett ställe, där jag något år före upptäckt massor av nattviol ovanför en rasbrant. "Massorna" hade nu krympt till några få, men så mycket vackrare, och Bo fotograferade. — Året därpå inberättades, att där fanns nästan inga alls. Nattviolen tycks inte vara stationär på en viss plats, men väl på ett visst område, så ett annat år kan man finna "massor" på en helt annan plats men inom samma område.

Så kom vi så småningom till Norra Fjärden och fördes under Alberts ledning på slingrande vägar och stigar upp på en ås vid sjön. — Det var en underbar afton, så som det bara kan bli vid en ensam sjö långt inne i skogen. Stillheten i själen bröts inte av de många ljud vi hade omkring oss: vindens sakta sus i träden, lommens rop ute på Fjärden, gulärlornas oroliga flaxande. — Ärlorna fick ett riktigt bekymmer genom oss. Hem-

*Bild 1 o 2:
Skogsgraven vid Fjärden.*

*Bild 3
Båtgraven i Almesåkra före förstörelsen.*

ma på ön ser vi bara något enstaka par, men här var det massor av dem, och deras skarpa skri gav rispor i stillheten. De hade tydligen en häckningsplats här, och nu stördes ron och barnuppfostran av oss inkräktare. Men de vande sig så småningom, och deras ljud och läten tystnade

inte men blev lugnare. Deras ängsliga varningsrop: Tslii-tslii! utbyttes snart mot locklätena: Tsrrip-tsrii!

Så var vi då uppe vid ”graven”, och Erik konstaterade att platsen för en skogsgrav var den rätta: högt uppe på en ås vid ett fiskrikt vatten. Gravens utseende likaså; en närmast båtformig krans av större stenar och däremellan en samlad hög stenar av olika form och utseende. En skogsmaskin hade nafsat graven i kanten och rört om lite, men inte värre än att man kunde se hur den varit dessförinnan. — Visst fanns det rösen av stenar, som inte var gravar i omgivningen, sådana som ihoprafats vid skogsvägsbyggen, men denna låg inte vid någon väg och hade bevisligen haft samma utseende i århundraden. Jag frågade Albert: Vad tror du sakkunskapen, t ex Lannerbro, skulle säga om det här? — Ja, nog kan man väl räkna ut vad han skulle säga, men *min morfar sa då, att det var en grav!* sa Albert med eftertryck. Och min erfarenhet är att *gammal tradition*, innan massmedias många utbud rört om i våra sinnen, oftast visar rätt. — Fors Anna lär ha berättat för Albert innan hon dog om ännu en forntida begravningsplats. Den ska ha legat bortåt Säxen, där man ju under Lannerbros ledning, se Sool-Öen 1977, funnit talrika lämningar från stenåldern. Även denna plats borde undersökas, medan man kan återfinna den och innan den blivit skövlad av nutida skogsbruk. — En tankeställare fick jag häromdagen, när jag i Bygd och Natur nr 6/-85 fann en stort upplagd artikel om ”Båtgrav förstördes av skogsmaskin”. Det var ju just vad som varit nära att ske med ”vår” båtgrav, och bilderna visade stor likhet. Nog skulle man väl kunna sätta upp något slag av skyddsmärke för den, åtminstone tills expertisen förklarat att den saknar allt vetenskapligt och historiskt intresse!

Men dagen var inte slut än. Bo hade förut vid murkelplockning på en höjd i närheten funnit något, som påminde om en murkla men som vid närmare besiktning visade sig vara en bit järnslag, troligen härrörande från någon gammal blästa i närheten. Erik var givetvis intresserad, och nu gav de sig iväg, åtföljda av de unga och ännu lättfotade. Efter en stund kom de tillbaka, Erik bärande en bit bubblig slag, som liknade ett stycke stenhård gröt ur en jättegyta. De hade också funnit den troliga platsen för blästan, men kvällen hade blivit sen, och något roligt ska man väl ha kvar till en annan gång. Så vi for hem för den gången.

Någon dag senare skulle några ur sällskapet jämte ett par andra personer söka återfinna platsen för graven och dessutom leta efter de un-

derliga och svårfunna stenpelare, som man hört talas om och som skulle finnas i en rasbrant i närheten. Se Sool-Öen 1975. Men när de närmade sig platsen, möttes de av färsk, ångande björnsplinning på stigen, så de tog till harvärjan och skyndade därifrån. Förr i världen skulle man säkert ha sagt, att det var skogarnas hemliga urinnevånare, som ordnat den detaljen för att få ha sin gravfrid ostörd. Rune Håll lär även veta, var björnen har sitt ide, men den hemligheten får ingen ur honom, och det gör han rätt i, för någon frid för merkantila tomtar och turister ska man väl få ha, fast man är en björn.

Ja, man har sannerligen en stor knippa minnen att glädjas åt, medan man skriver ned detta, då snön ligger vit över fält och berg och skogar, och termometern utanför fönstret visar på — 33 gr.

I januari 1986

Lilly Sterner-Jonsson